MEMO

Hoogheemraadschap van Rijnland

Waterketen

Registratienummer:	26.093613
Aan	Verenigde vergadering
Van	Dijkgraaf en hoogheemraden
Portefeuille	Harry Kortman
Onderwerp	Kostenstijgingen verwerking zuiveringsslib
Datum	29 september 2026

Waarom krijgt u deze memo

De kosten voor slibverwerking stijgen sterk. De jaarlijkse kosten voor Rijnland bedragen ruim € 17 miljoen per jaar. De eerder met HVC afgesproken indexering gebaseerd op de consumentenprijsindex blijkt onvoldoende om de huidige en toekomstige kosten te dekken. Dit memo geeft inzicht in de belangrijkste oorzaken hiervan, de financiële gevolgen en de beperkte mogelijkheden om hierop te sturen.

Wat is het belangrijkst

De stijgende kosten voor slibverwerking zijn op dit moment onvermijdbaar; de Nederlandse en buitenlandse slibverwerkingscapaciteit is beperkt. De uitdaging ligt daarom in tijdige financiële sturing, betere voorspelbaarheid van tarieven en het gezamenlijk versterken van de robuustheid van de slibketen voor de langere termijn bij stijgende exploitatiekosten. Dit geldt ook voor de andere slibverwerkers in Nederland.

Daarnaast staan de kosten voor slibverwerking via HVC onder druk door onvoldoende verwerkingscapaciteit, vertraging bij de ingebruikname van de nieuwe slibdroger. Inmiddels is deze volop in bedrijf. HVC en de deelnemers in de GR nemen maatregelen om de afhankelijkheid van schaarse verwerkingscapaciteit te verkleinen, maar dat is iets van de langere termijn. De financiële effecten die nu al zijn voorzien, zijn meegenomen in de programmabegroting 2027 en de meerjarenraming vanaf 2028.

Een deel van het slib bevat bovendien meer vervuiling waardoor het op een andere, verder weg gelegen locatie moet worden verwerkt. Dat geldt bijvoorbeeld voor slib van waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) dat vervuild is met kwik (drugsafval). De afstand naar buitenlandse verwerkers die het slib nog wel willen ontvangen wordt steeds groter met als gevolg hogere logistieke kosten. Vanaf 1 juli 2026 moet HVC een verplichte vrachtwagenheffing (belasting) van € 1,15 per ton in rekening brengen.

Toelichting vervuild slib
In februari 2026 constateerde HVC dat slib van AGV en HHNK sterk vervuild was met kwik. Het slib moest daardoor als chemisch afval worden verwerkt. De meest waarschijnlijke oorzaak is illegale lozing via het riool door synthetische drugslaboratoria. De veroorzakers van dergelijke lozingen zijn zelden te achterhalen en de gevolgen ervan onontkoombaar. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het rioolstelsel, maar niet voor de verwerking van vervuild slib, tenzij sprake is van aantoonbare nalatigheid. In de praktijk zijn gemeenten daarom meestal niet aansprakelijk. De kosten komen voor rekening van de waterschappen, tenzij de veroorzaker kan worden geïdentificeerd.

Binnen de gemeenschappelijke regeling (GR) Slibverwerking geldt één uniform tarief voor alle deelnemers. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de locatie of kwaliteit van het aangeleverde slib. Dit sluit aan bij het solidariteitsprincipe waarbij de deelnemende waterschappen gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de slibeindverwerking. De deelnemers delen daarom de kosten van dit soort vervuilingen.

Voor uitzonderlijke gevallen heeft het algemeen bestuur van de GR besloten dat het aanleverende waterschap 20% van de extra kosten zelf draagt; de overige 80% wordt verdeeld over alle deelnemende waterschappen. Dit zorgt voor een balans tussen solidariteit en eigen verantwoordelijkheid, terwijl tegelijkertijd een prikkel blijft bestaan voor preventie, monitoring en kostenbeheersing. Een voorwaarde hierbij is dat de vervuiling buiten de invloedssfeer van het waterschap ligt. Daarnaast wordt van waterschappen verwacht dat zij actief samenwerken met gemeenten, omgevingsdiensten en handhavingspartners om illegale lozingen tegen te gaan. Het uitgangspunt blijft dat we de kosten idealiter verhalen op de vervuiler.

Sinds 2026 kunnen waterschappen gebruikmaken van een landelijke subsidieregeling voor de opruimkosten van drugsafval. Gelet op deze regeling onderzoekt HHNK of voor het kwikhoudende slib ook subsidie kan worden verkregen.

Handelingsperspectief
Handelingsperspectief is er helaas niet. Er is in Nederland geen reservecapaciteit in de slibverwerking; uitwijken naar buitenlandse verwerkers is steeds moeilijker en gaat over steeds grotere afstanden. Daarbij komt dat ook de andere Nederlandse verwerkers met dezelfde stijgende kosten te maken hebben en krijgen. Het *Robuust plan slibeindverwerking* besteedt hier veel aandacht aan. Dit plan is doorlopend in ontwikkeling, waarbij ook aandacht komt voor slibkwaliteit en niet alleen de kwantiteit ervan (wegens verontreinigingen zoals kwik).

Vervolg
De effecten voor het jaar 2026 zijn in de bestuursrapportage opgenomen. Bij nieuwe ontwikkelingen die invloed hebben op de tariefontwikkeling wordt u hierover geïnformeerd.